

दूषणेति नाम्नोग्राहोग्रहणं यत्रेति वा रोदनक्रियाया विशेषणं
ग्राहोघञन्तः ॥ ५ ॥

दण्डकामध्यवात्तां यौ वीर रक्षःप्रकाण्डकौ । नृ
भ्यांसंख्येऽकृषातां तौ सभृत्यौ भूमिवर्द्धनौ ॥ ६ ॥

ज०म०

दण्ड । हे वीर दण्डकात् दण्डकारण्यसन्निवेशात् अध्यवा
त्ताम् अधुषितवन्तौ वसनिवासइत्यस्मात्तुङ् हलन्तलक्षणा वृ
द्धिः सःस्येत्यादिना धातुसकारस्य तत्वम् झलोझलीति सिचेलो
पः रक्षःप्रकाण्डकौ प्रशस्तौ राक्षसौ प्रशंसावचनैश्चेति सः ततः
स्वार्थे कन् स्वार्थिकाश्च प्रकृतितोलिङ्गवचनान्यतिवर्त्तन्तइति नपुं
सको न भवति अन्यथा रूढिशब्दाः प्रशंसावचना आविष्टलिङ्ग
त्वादन्यलिङ्गेऽपि जातिशब्दे स्वलिङ्गोपादानादेव समानाधिक
रणाः स्युः यथा गोप्रकाण्डमिति तौ नृभ्यामनुय्याभ्यां सङ्ख्ये युद्धे
भूमिवर्द्धनावकृषाताम् कृतौ कर्मणिलुङ् अचिण्वद्भावे रूपम् व
र्द्धेत इति वर्द्धनौ कृत्यल्युटोवङ्लमिति कर्त्तरि ल्युट् भूमेर्वर्द्ध
नाविति सः भस्मीकृतशरीरस्य भूमौलीयमानत्वात् सभृत्यौ नैका
किना ॥ ६ ॥

भ०

दण्डकामित्यादि । एवंप्रकारेणारोदीदित्यन्वयः वीरेति
सोपालम्भसम्बोधनं यौ रक्षःप्रकाण्डकौ प्रशस्तराक्षसौ दण्डका
मध्यवात्तां सभृत्यौ तौ नृभ्यां मनुय्याभ्यां संख्ये संग्रामे भूमिवर्द्धनौ
अकृषातां कृजः कर्मणि टौ इगुदुर्मढीति कित्वात्तु गुणः शवस्तु
क्षितिवर्द्धन इति त्रिकाण्डशेषः अरण्ये दण्डकाशब्दः स्त्रीलिङ्गः